

УДК 65.012:658.14:330.322

Полозова Т.В.

кандидат економічних наук,

доцент кафедри економічної кібернетики та управління економічною безпекою
Харківського національного університету радіоелектроніки**МОДЕЛЬ ОЦІНКИ РІВНЯ ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА**

Запропонована модель оцінки рівня інноваційно-інвестиційної безпеки підприємства, яка містить десять основних етапів. Здійснена структуризація інноваційно-інвестиційної безпеки підприємства з погляду загроз внутрішнього та зовнішнього походження, яка передбачає виділення функціональних складових: інноваційну, інвестиційну, фінансову. Запропонована методика розрахунку показника інноваційно-інвестиційної безпеки підприємства базується на функціональних складових, математичне навантаження яких виражається в темпових показниках.

Ключові слова: модель, оцінка, інноваційно-інвестиційна безпека підприємства, загрози, негативний вплив, рівень безпеки.

Полозова Т.В. МОДЕЛЬ ОЦЕНКИ УРОВНЯ ИННОВАЦИОННО-ИНВЕСТИЦИОННОЙ БЕЗОПАСНОСТИ ПРЕДПРИЯТИЯ

Предложена модель оценки уровня инновационно-инвестиционной безопасности предприятия, которая содержит десять основных этапов. Осуществлена структуризация инновационно-инвестиционной безопасности предприятия с точки зрения угроз внутреннего и внешнего происхождения, которая предусматривает выделение функциональных составляющих: инновационную, инвестиционную, финансовую. Предложенная методика расчета показателя инновационно-инвестиционной безопасности предприятия базируется на функциональных составляющих, математическая нагрузка которых выражается в темповых показателях.

Ключевые слова: модель, оценка, инновационно-инвестиционная безопасность предприятия, угрозы, негативное влияние, уровень безопасности.

Polozova T.V. THE MODEL OF THE ESTIMATION LEVEL INNOVATIVE-INVESTMENT SECURITY OF THE ENTERPRISE

Model of the estimation level innovative-investment security of the enterprise, which contains ten main stages, is offered. Structuring of innovative-investment security of the enterprise with provision for threats internal and external derivation, which provides the separation functional forming: innovative, investment, financial, is made. The method of the calculation of the indicator innovative-investment security of the enterprise is based on functional component, mathematical load which in tempo indicator, is denominated.

Keywords: model, estimation, innovative-investment security of the enterprise, threats, negative influence, level of security.

Постановка проблеми. Сучасні умови господарювання в Україні супроводжуються низкою чинників негативного впливу (політична та економічна нестабільність, фінансова криза, прогресуючі інфляційні процеси тощо), які впливають на рівень інноваційно-інвестиційної безпеки вітчизняних підприємств. Урахування цих факторів є невід'ємною складовою комплексних заходів, спрямованих на забезпечення інноваційно-інвестиційної стабільності та підвищення ефективності використання інноваційно-інвестиційного потенціалу. Це обумовлює необхідність розробки відповідного методичного інструментарію оцінки рівня інноваційно-інвестиційної безпеки підприємства (І-ІВП).

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Методичні аспекти оцінки рівня інноваційної та інвестиційної безпеки підприємства розглядалися у роботах багатьох науковців. У роботах таких вчених, як С.М. Шкарлет [1], О.М. Ястремська [2], О.А. Гавриш і Г.М. Черняк [3], С.В. Лабунська [4] та інші, розглядався інноваційний аспект діяльності підприємства в контексті економічної безпеки. Методичні аспекти оцінки інвестиційної безпеки підприємства досліджували О.А. Кириченко [5], Н.М. Побережна [6], О.М. Анісімова [7], Н.В. Караєва і А.О. Межевич [8], З.Б. Гук [9], Т.Г. Васильців [10], Т.О. Скрипка [11] та інші. У роботі Т.В. Блудової і В.В. Токар [12] висвітлено питання моделювання інноваційно-інвестиційної діяльності в контексті економічної безпеки підприємства.

Результатом наукового пошуку є висновок про те, що на сьогоднішній день не існує єдиного методичного інструментарію оцінки І-ІВП. При цьому можна зазначити наявність і використання певних методичних підходів у сфері інноваційної та інвестиційної безпеки підприємства окремо. Зазначені поло-

ження обумовлюють необхідність і поширюють коло подальших наукових досліджень.

Постановка завдання. Виходячи з актуальності даної проблеми, метою дослідження є розробка моделі оцінки інноваційно-інвестиційної безпеки підприємства.

Виклад основного матеріалу дослідження. Загальний науково-методичний підхід до оцінки інноваційно-інвестиційної безпеки підприємства передбачає побудову моделі, яка містить певну сукупність етапів, що наведені на рисунку 1.

Метою проведення діагностики може бути: планова оцінка рівня І-ІВП; оцінка рівня І-ІВП, що перебуває у кризовому становищі, з метою розробки заходів щодо нейтралізації діагностованих загроз; оцінка рівня І-ІВП з погляду потенційного інвестора з метою вибору оптимального варіанта вкладання коштів; аналіз рівня інноваційно-інвестиційної безпеки потенційних партнерів по бізнесу та інших економічних контрагентів; оцінка рівня І-ІВП як потенційного позичальника кредитних коштів комерційними банками тощо.

Другий етап запропонованої моделі передбачає формування інформаційної бази для здійснення оцінки, в межах чого запропоновано: здійснити структуризацію І-ІВП за функціональними складовими; сформувати систему показників за кожною функціональною складовою; розрахувати темпові (часткові) показники на основі сформованої системи показників.

У межах запропонованого підходу вважається необхідною умовою оцінки визначення мінімум трьох функціональних складових в межах загроз груп внутрішнього та зовнішнього походження: інноваційна; інвестиційна; фінансова. Саме врахування загроз окремо груп внутрішнього та зовнішнього похо-

дження дозволить оцінити вплив факторів внутрішнього та зовнішнього середовища діяльності підприємства, а використання темпових показників – динамічний характер такого впливу. Перелік функціональних складових може бути розширений або більш деталізований залежно від мети оцінки та пріоритетів особи, що приймає рішення (суб'єкта оцінки).

На рисунку 2 представлена ієрархічна структура механізму розрахунку показника інноваційно-інвестиційної безпеки підприємства.

Розшифрування показників четвертого рівня механізму розрахунку показника І-ІБП наведено у таблиці 1.

З рисунка 2 видно, що модель має чотирирівневу структуру:

- на першому рівні розраховується показник І-ІБП;
- на другому рівні враховуються групи загроз внутрішнього та зовнішнього впливу;
- на третьому рівні визначаються функціональні складові в межах кожної з груп загроз;
- на четвертому рівні формуються часткові (темпові) показники інноваційно-інвестиційної безпеки за кожною функціональною складовою, які несуть загрозу негативної дії.

Система показників має бути підібрана таким чином, щоб по кожній складовій були максимально висвітлені фактори, що негативно можуть вплинути на рівень І-ІБП. Адже від адекватності оцінки впливу таких факторів в значній мірі залежатиме об'єктивність результатів оцінки як за окремими складовими, так і в цілому.

Кожна функціональна складова містить сукупність часткових показників, які представлені темповими показниками. Базою формування часткових (темпових) показників є співвідношення значень відповідних індикаторів у поточному році (Π_t) до значення цього індикатора у попередньому (базовому) році ($\Pi_{(t-1)}$):

$$ЧП = \frac{\Pi_t}{\Pi_{(t-1)}}, \quad (1)$$

де ЧП – частковий (темповий) показник;

Π_t – значення відповідного індикатора у поточному році;

Рис. 1. Етапи моделі оцінки інноваційно-інвестиційної безпеки підприємства

Джерело: розроблено автором

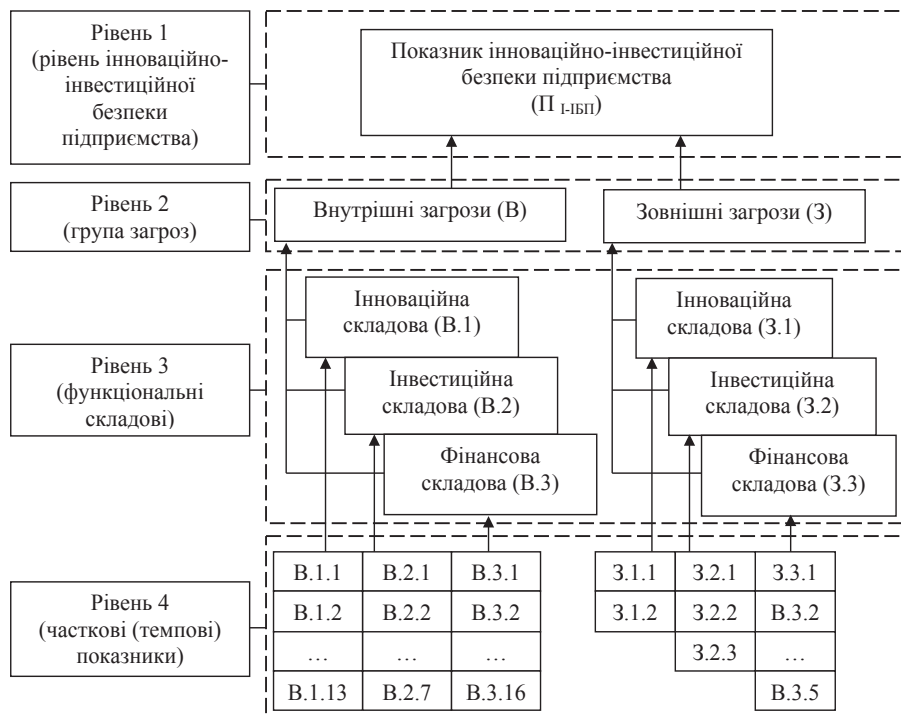

Рис. 2. Ієрархічна структура механізму розрахунку показника І-ІБП

Джерело: розроблено автором

Таблиця 1
Показники четвертого рівня механізму
розрахунку показника І-ІБП

Показник	Шифр
<i>Інноваційна складова групи загроз внутрішнього впливу</i>	
Зниження патентозброєності	V.1.1
Зниження інноваційної активності	V.1.2
Зниження прогресивності технологій	V.1.3
Зниження технологічного потенціалу	V.1.4
Зниження винахідницької активності	V.1.5
Зниження досвіду роботи персоналу	V.1.6
Зниження освітнього рівня персоналу	V.1.7
Зниження інтелектуальної озброєності	V.1.8
Зменшення грошової мотивації	V.1.9
Підвищення вікової структури персоналу	V.1.10
Зменшення соціальної мотивації	V.1.11
Збільшення плинності наукових працівників	V.1.12
Зниження рівня утримання фахівців	V.1.13
<i>Інвестиційна складова групи загроз внутрішнього впливу</i>	
Зниження фондівдачі	V.2.1
Зниження фондоозброєності праці	V.2.2
Збільшення зношеності основних засобів	V.2.3
Збільшення вікової структури устаткування	V.2.4
Підвищення темпів вибуття основних засобів	V.2.5
Зниження темпів оновлення основних засобів	V.2.6
Зменшення розміру статутного капіталу	V.2.7
<i>Фінансова складова групи загроз внутрішнього впливу</i>	
Зниження маневреності власних засобів	V.3.1
Зниження забезпеченості власними оборотними засобами	V.3.2
Зменшення автономії	V.3.3
Збільшення співвідношення позикових та власних засобів	V.3.4
Зниження абсолютної ліквідності	V.3.5
Зниження термінової (швидкої) ліквідності	V.3.6
Зниження поточної (загальної) ліквідності	V.3.7
Зниження коефіцієнта Бівера	V.3.8
Зниження загальної оборотності активів	V.3.9
Зниження оборотності запасів	V.3.10
Зниження оборотності загальної суми дебіторської заборгованості	V.3.11
Зниження оборотності загальної суми кредиторської заборгованості	V.3.12
Зниження рентабельності сукупних активів	V.3.13
Зниження рентабельності власного капіталу	V.3.14
Зниження валової рентабельності продажів	V.3.15
Зниження чистої рентабельності продажів	V.3.16
<i>Інноваційна складова групи загроз зовнішнього впливу</i>	
Посилення конкуренції на ринку науково-технічних розробок	3.1.1
Зниження обсягів державного фінансування інноваційної діяльності	3.1.2
<i>Інвестиційна складова групи загроз зовнішнього впливу</i>	
Підвищення кредитних банківських ставок	3.2.1
Збільшення сум дебіторської заборгованості	3.2.2
Зниження обсягів прямих іноземних інвестицій	3.2.3
<i>Фінансова складова групи загроз зовнішнього впливу</i>	
Прискорення темпів інфляції	3.3.1
Збільшення податкової бази	3.3.2
Зниження обсягів державних закупівель на виробництво промислової продукції	3.3.3
Зниження обсягів нових закупівель на виробництво продукції промисловості	3.3.4
Зниження обсягів іноземних нових закупівель на виробництво промислової продукції	3.3.5

Джерело: розроблено автором

$P_{(t-1)}$ – значення відповідного індикатора у попередньому (базовому) році.

Третій етап запропонованої моделі передбачає формування таблиці балів негативного впливу факторів, побудова якої здійснюється на основі привласнення показникові значення «1», якщо дія фактора є негативною, і значення «0», якщо дія фактора є позитивною. Базовим моментом формування матриці часткових показників є використання темпових показників, що дозволяє врахувати динамічний характер внутрішнього і зовнішнього середовища діяльності підприємства. Для формування матриці часткових показників необхідно керуватися правилом, яке наведено у таблиці 2.

Таблиця 2
Використання темпових показників
для формування матриці часткових показників
негативного впливу на рівень І-ІБП

Критерій оптимальності темпового показника	Фактичне значення	Характер динаміки	Значення, що привласнюється частковому показнику
$\frac{P_t}{P_{(t-1)}} \rightarrow \min$	<1	позитивний	0
	>1	негативний	1
$\frac{P_t}{P_{(t-1)}} \rightarrow \max$	<1	негативний	1
	>1	позитивний	0

Джерело: розроблено автором

Четвертий етап запропонованої моделі передбачає кількісну узагальнену оцінку негативного впливу загроз внутрішнього і зовнішнього походження і містить такі підетапи:

- підрахунок сумарної кількості балів негативного впливу часткових показників в межах кожної функціональної складової внутрішніх загроз ($B_{\text{нв}}^{\text{вн}}$) та зовнішніх загроз ($B_{\text{нв}}^{\text{зн}}$);

- розрахунок коефіцієнта негативного впливу функціональної складової в межах внутрішніх факторів ($K_{\text{нв}}^{\text{вн}}$) та зовнішніх факторів ($K_{\text{нв}}^{\text{зн}}$);

- розрахунок коефіцієнта важливості негативного впливу окремої складової внутрішніх параметрів ($KV_{\text{нв}}^{\text{вн}}$) і зовнішніх параметрів ($KV_{\text{нв}}^{\text{зн}}$);

- визначення узагальної оцінки негативного впливу факторів внутрішнього середовища ($YO_{\text{нв}}^{\text{вн}}$);

- визначення узагальної оцінки негативного впливу факторів зовнішнього середовища ($YO_{\text{нв}}^{\text{зн}}$);

- формування узагальної оцінки негативного впливу загроз внутрішнього та зовнішнього походження ($YO_{\text{нв}}$).

Сумарна кількість балів негативного впливу часткових показників в межах кожної функціональної складової внутрішніх загроз ($B_{\text{нв}}^{\text{вн}}$) розраховується прямим складанням балів негативного впливу часткових показників, яким привласнюється значення «1», тобто:

$$B_{\text{нв}}^{\text{вн}} = \sum_{i=1}^n B_{\text{нв}}^{\text{вн}i}, \quad (2)$$

де $B_{\text{нв}}^{\text{вн}i}$ – бал негативного впливу часткового показника i -ї функціональної складової внутрішніх параметрів ($B_{\text{нв}}^{\text{вн}i} = 1$);

n – кількість часткових показників в межах кожної функціональної складової внутрішніх загроз.

Аналогічно визначається сумарна кількість балів негативного впливу часткових показників у межах кожної функціональної складової зовнішніх загроз ($B_{\text{нв}}^{\text{зн}}$):

$$B_{\text{нв}}^{zj} = \sum_{i=1}^n B_{\text{нв}}^{zi}, \quad (3)$$

де $B_{\text{нв}}^{zi}$ – бал негативного впливу часткового показника j -ї функціональної складової зовнішніх параметрів ($B_{\text{нв}}^{zi} = 1$);

n – кількість часткових показників в межах кожної функціональної складової зовнішніх загроз.

Очевидно, що найбільший негативний вплив матиме функціональна складова, якій відповідає максимальна сумарна кількість балів, і навпаки, найменший негативний вплив на інноваційно-інвестиційну безпеку матиме функціональна складова, якій відповідатиме мінімальне значення сумарної кількості балів.

Коефіцієнт негативного впливу j -ї функціональної складової в межах внутрішніх факторів ($K_{\text{нв}}^{bj} \rightarrow \min$) характеризує частку сумарної кількості балів негативного впливу часткових показників у загальній кількості часткових показників j -ї функціональної складової внутрішніх параметрів і розраховується за формулою:

$$K_{\text{нв}}^{bj} = \frac{B_{\text{нв}}^{bj}}{n} \quad (j = \overline{1, m}), \quad (4)$$

n – кількість часткових показників в межах кожної функціональної складової внутрішніх загроз.

Коефіцієнт негативного впливу j -ї функціональної складової в межах зовнішніх факторів ($K_{\text{нв}}^{zj} \rightarrow \min$) характеризує частку сумарної кількості балів негативного впливу часткових показників у загальній кількості часткових показників j -ї функціональної складової зовнішніх параметрів і розраховується за формулою:

$$K_{\text{нв}}^{zj} = \frac{B_{\text{нв}}^{zj}}{n} \quad (j = \overline{1, m}), \quad (5)$$

n – кількість часткових показників у межах кожної функціональної складової зовнішніх загроз.

Ретельно проведений аналіз у роботі [13, с. 347-351] демонструє, що більшість існуючих підходів до оцінки рівня економічної безпеки базується на визначенні значущості функціональних складових, як правило, при цьому використовуючи метод експертних оцінок. Це викликає додаткові витрати на проведення експертної процедури (розробки анкет, формування експертної групи, організаційне забезпечення, обробка експертних оцінок тощо). Ліквідувати недолік присутності суб'єктивного фактора пропонується за допомогою розрахунку коефіцієнта важливості негативного впливу.

Коефіцієнт важливості негативного впливу окремої складової внутрішніх параметрів ($KB_{\text{нв}}^{bj}$) показує частку негативного впливу j -ї функціональної складової у сукупному негативному впливі внутрішніх параметрів та обчислюється за формулою:

$$KB_{\text{нв}}^{bj} = \frac{K_{\text{нв}}^{bj}}{\sum_{j=1}^m K_{\text{нв}}^{bj}} \quad (j = \overline{1, m}), \quad (6)$$

де m – кількість функціональних складових в межах внутрішніх факторів.

Коефіцієнт важливості негативного впливу окремої складової зовнішніх параметрів ($KB_{\text{нв}}^{zj}$) характеризує частку негативного впливу j -ї функціональної складової у сукупному негативному впливі зовнішніх параметрів та обчислюється за формулою:

$$KB_{\text{нв}}^{zj} = \frac{K_{\text{нв}}^{zj}}{\sum_{j=1}^m K_{\text{нв}}^{zj}} \quad (j = \overline{1, m}), \quad (7)$$

де m – кількість функціональних складових в межах зовнішніх факторів.

Узагальнена оцінка негативного впливу факторів внутрішнього середовища ($YO_{\text{нв}}^B$) розраховується за формулою:

$$YO_{\text{нв}}^B = \sum_{bj=1}^m K_{\text{нв}}^{bj} \cdot KB_{\text{нв}}^{bj}, \quad (8)$$

де m – кількість функціональних складових в межах внутрішніх факторів.

Узагальнена оцінка негативного впливу факторів зовнішнього середовища ($YO_{\text{нв}}^3$) визначається за формулою:

$$YO_{\text{нв}}^3 = \sum_{zj=1}^m K_{\text{нв}}^{zj} \cdot KB_{\text{нв}}^{zj}, \quad (9)$$

де m – кількість функціональних складових в межах зовнішніх факторів.

Узагальнена оцінка негативного впливу загроз внутрішнього та зовнішнього походження ($YO_{\text{нв}}$) визначається їх інтегральною дією та розраховується за формулою:

$$YO_{\text{нв}} = \sqrt{YO_{\text{нв}}^B \cdot YO_{\text{нв}}^3}. \quad (10)$$

Позитивною тенденцією кількісної величини даного показника буде наближення його до нуля ($YO_{\text{нв}} \rightarrow 0$). За таких умов для якісної інтерпретації даного показника доречним буде використання традиційної шкали Харрінгтона, яка характеризує ступінь виразності критеріальної властивості та має універсальний характер (див. табл. 3).

Таблиця 3

Шкала Харрінгтона для інтерпретації рівня негативного впливу загроз внутрішнього і зовнішнього середовища на І-ІБП

Рівень негативного впливу загроз внутрішнього і зовнішнього середовища на І-ІБП	Чисельне значення показника ($YO_{\text{нв}}$)
Дуже високий	0,8 – 1,0
Високий	0,64 – 0,8
Середній	0,37 – 0,64
Низький	0,2 – 0,37
Дуже низький	0,0 – 0,2

Джерело: складено автором на основі [14]

На п'ятому етапі запропонованої моделі визначається рівень І-ІБП через розрахунок показника інноваційно-інвестиційної безпеки підприємства ($\Pi_{\text{І-ІБП}}$), який обчислюється за формулою:

$$\Pi_{\text{І-ІБП}} = 1 - YO_{\text{нв}}. \quad (11)$$

При цьому логічно буде інтерпретація рівня І-ІБП за оберненою шкалою Харрінгтона, яка представлена у таблиці 4.

Після визначення рівня І-ІБП доцільним є представлення результатів розрахунку за допомогою карти аналізу показників І-ІБП (шостий етап на рис. 1), загальна форма якої представлена у таблиці 5.

Застосування такої карти дозволить проранжувати показники за ступенем негативного впливу, який вони чинять на рівень І-ІБП. Ранжування показників безпеки здійснюється за критерієм максимального негативного впливу на рівень І-ІБП. При цьому використовується порядкова шкала, перше місце привласнюється показникові, якому відповідає максимальне значення коефіцієнта важливості негативного впливу (KB) окремо на кожному рівні моделі.

Таблиця 4

Обернена шкала Харрінгтона для інтерпретації рівня І-ІБП

Значення показника ($\text{VO}_{\text{ін}}$)	Рівень негативного впливу загроз внутрішнього і зовнішнього середовища на І-ІБП	Значення показника ($\text{PI}_{\text{І-ІБП}}$)	Рівень інноваційно-інвестиційної безпеки підприємства ($\text{PI}_{\text{І-ІБП}}$)
0,8 – 1,0	Дуже високий	0,0 – 0,2	Дуже низький
0,64 – 0,8	Високий	0,2 – 0,37	Низький
0,37 – 0,64	Середній	0,37 – 0,64	Середній
0,2 – 0,37	Низький	0,64 – 0,8	Високий
0,0 – 0,2	Дуже низький	0,8 – 1,0	Дуже високий

Джерело: розроблено автором

Таблиця 5

Загальна форма карти аналізу показників І-ІБП

Показник І-ІБП	Шифр показника	Значення				Коефіцієнт важливості негативного впливу (КВ)				Ранг показника			
		1-й рік	2-й рік	...	t-й рік	1-й рік	2-й рік	...	t-й рік	1-й рік	2-й рік	...	t-й рік
1 рівень													
Рівень І-ІБП	$\text{PI}_{\text{І-ІБП}}$												
2 рівень													
Група внутрішніх загроз	В												
Група зовнішніх загроз	З												
3 рівень													
Інноваційна складова	В1												
Інвестиційна складова	В2												
Фінансова складова	В3												
Інноваційна складова	З1												
Інвестиційна складова	З2												
Фінансова складова	З3												
4 рівень													
Зниження патентозброєності	В.1.1												
...	...												
Зниження обсягів іноземних нових закупівель на виробництво продукції промисловості	З.3.5												

Джерело: розроблено автором

На сьомому етапі за даними карти аналізу показників І-ІБП будуються діаграми, що відображають негативний вплив факторів за функціональними складовими.

На восьмому етапі моделі основна увага приділяється аналізу походження загроз інноваційно-інвестиційній безпеці підприємства, де відбувається дослідження причин виникнення загроз, діагностованих шляхом аналізу кінцевих індикаторів безпеки за кожною функціональною складовою.

Дев'ятий етап передбачає формулювання висновків щодо першочерговості реагування на виявлені загрози. Саме на основі встановлених рангів у карті аналізу показників І-ІБП робляться висновки щодо першочерговості реагування на діагностовані загрози.

На завершальному, десятому етапі запропонованої моделі здійснюється розробка рекомендацій щодо нейтралізації виявлених загроз з метою підвищення рівня І-ІБП. Формування рекомендацій здійснюється на основі ідентифікованих причин виникнення загроз безпеці підприємства.

Висновки з проведеного дослідження. Таким чином, у дослідженні запропонована модель оцінки рівня І-ІБП, яка містить десять основних етапів. Здійснена структуризація І-ІБП з погляду загроз внутрішнього та зовнішнього походження, яка перед-

бачає виділення функціональних складових: інноваційну, інвестиційну, фінансову. Запропонований підхід до структуризації І-ІБП та переліку її загроз обумовлений доступністю інформаційної бази щодо розрахунку відповідних показників, можливістю оцінки їх у динаміці та прогнозування. Побудована ієрархічна структура рівнів механізму розрахунку показника І-ІБП. Запропонована методика розрахунку показника І-ІБП базується на функціональних складових, математичне навантаження яких виражається в темпових показниках, які є частковими по відношенню до функціональних складових. Для інтерпретації рівня І-ІБП запропоновано використати обернену шкалу Харрінгтона. Подальші дослідження можуть бути спрямовані на розробку відповідного методичного інструментарію, спрямованого на оцінку впливу рівня І-ІБП на інноваційно-інвестиційну спроможність підприємства.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

- Шкарлет С.М. Економічна безпека підприємства: інноваційний аспект : монографія / С.М. Шкарлет. – К. : Книжк. вид-во НАУ, 2007. – 415 с.
- Стратегічне управління інноваційним розвитком підприємства / Ястремська О.М. та ін. ; за ред. Ястремської О.М., Верещагіної Г.В. ; Харківський національний економічний університет. – Х. : ІНЖЕК, 2010. – 388 с.

3. Гавриш О.А. Інноваційний розвиток як необхідна складова економічної безпеки сучасних підприємств / О.А. Гавриш, Г.М. Черняк // Економічний вісник Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://economy.kpi.ua/uk/node/790>.
4. Лабунська С.В. Підходи щодо формування показника інноваційної спроможності в загальній системі економічної безпеки підприємства / С.В. Лабунська // Вісник економіки транспорту і промисловості. – № 39. – 2012. – С. 55-59.
5. Економічна безпека суб'єктів господарської діяльності в умовах глобальної фінансової кризи : монографія / О.А. Кириченко, М.П. Денисенко, В.С. Сідак та ін. ; заг. ред. Кириченко О.А. – К. : ІМБ Університету «КРОК», 2010. – 412 с.
6. Побережна Н.М. Інвестиційна складова економічної безпеки / Н.М. Побережна // Вісник НТУ «ХПІ». – 2013. – № 67(1040). – С. 179-186.
7. Анісімова О.М. Інвестиційна безпека підприємства в контексті економічної безпеки: сутність, зміст, оцінка і система управління / О.М. Анісімова, О.С. Картечева // Теоретичні та практичні аспекти економіки та інтелектуальної власності. – 2012. – Випуск 1. Том 2. – С. 293-297.
8. Караєва Н.В. Теоретико-методологічні основи дослідження інвестиційної безпеки в системі антикризового управління [Електронний ресурс] / Н.В. Караєва, А.О. Межевич. – Режим доступу : <http://www.nbu.gov.ua/e-journals/PSPE/20091/Karaeva109.htm>.
9. Гук З.Б. Аспекти комплексної оцінки інвестиційної безпеки підприємства / З.Б. Гук // Інтегроване стратегічне управління: проблеми адміністрування, економічної безпеки та проектної діяльності : тези доповідей першої міжвузівської науково-практичної конференції, 24-26 квітня 2013 року, Львів / Національний університет «Львівська політехніка». – Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2013. – С. 25-26.
10. Васильців Т.Г. Фінансово-економічна безпека підприємств України: стратегія та механізми забезпечення : монографія / Т.Г. Васильців, В.І. Волошин, О.Р. Бойкевич, В.В. Каркачук [за ред. Т.Г. Васильціва]. – Львів : Видавництво, 2012. – 386 с.
11. Скрипко Т.О. Оцінювання рівня інвестиційної діяльності малих підприємств за допомогою індикаторів інвестиційної безпеки / Т.О. Скрипко, Б.М. Мізюк // Вісник Національного університету «Львівська політехніка»: Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку. – 2013. – № 767. – С. 225-232.
12. Блудова Т.В. Моделювання інноваційно-інвестиційної діяльності в контексті економічної безпеки підприємства [Електронний ресурс] / Т.В. Блудова, В.В. Токар // Електронне наукове фахове видання «Ефективна економіка». – 2013. – № 2. – Режим доступу : <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=1826>.
13. Корчевська Л.О. Аналіз методик оцінки рівня економічної безпеки підприємств / Л.О. Корчевська, А.М. Деменська // Економіка Крима. – 2011. – № 1(34). – С. 346-352.
14. Камышникова Э.В. Качественная оценка экономической безопасности предприятия на основе использования функции желательности / Э.В. Камышникова // Економіка: проблеми теорії та практики : зб. наук. пр. – 2009. – Вип. 251, т. III. – С. 571-577.